

Drzewostan na cmentarzu katolickim w Rędzinach

Cmentarz to święte miejsce spoczynku osób zmarłych i modlitwy, dlatego też miejsce to winno być zawsze objęte szczególną opieką i troską przez nas wszystkich.

Cmentarz katolicki w Rędzinach wpisany jest do rejestru zabytków decyzją Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków nr KL-5347/32/88 z dnia 27 maja 1988 roku (zespół kościoła i cmentarza w granicach muru ogrodzeniowego – numer rejestru zabytków A/431).

Wszelkie działania mające wpływ na jego zmianę na zabytkowym obiekcie wymagają współpracy i uzgodnień z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. Podstawowe obowiązki właściciela w zakresie ochrony zabytków określone zostały m.in. w art.5 i 36 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003r. (tekst jedn. Dz.U. z 2014 roku, poz.1446, zm.: Dz.U. z 2015 roku, poz. 397, poz.774 i poz.1505).

Obowiązek ochrony i właściwego utrzymania cmentarza zawarty został także w obowiązującym **planie zagospodarowania przestrzennego gminy Rędziny** (dokument dostępny w Urzędzie Gminy Rędziny lub na stronie BIP Rędziny). Ustalenia zawarte zostały dla wyznaczonego obszaru cmentarza - **ZZC** gdzie ustalono m.in. zagospodarowanie cmentarza w formie (charakterze) założenia parkowego, z wydzieleniem minimum 30% powierzchni terenu do urządzenia terenów różnych form zieleni (drzewa, krzewy, trawniki itp.); wprowadzono wymóg realizacji pasów izolacyjnych z zielenią wysoką wzdłuż południowej i północnej granicy cmentarza. Przeznaczenie podstawowe tj. lokalizacja cmentarza gminnego, z uwzględnieniem powierzchni przeznaczonej dla urządzenia pól grzebalnych, terenu przeznaczonego dla lokalizacji kaplicy cmentarnej, domu przedpogrzebowego (w planach budowy), komunikacji wewnętrznej cmentarza wraz z placem ceremonii pogrzebowych, terenów zieleni i placyków gospodarczych ze śmietnikami,

Każdy *cmentarz*, wraz z grobami, wytyczonymi kwaterami, alejami, zadrzewieniami lub zakrzewieniami w określonym układzie, stanowi charakterystyczne i indywidualne ukształtowanie przestrzeni – tradycję miejsca - *genius loci*. Powiększony i rozbudowany cmentarz o nowe groby (przede wszystkim ziemne) nie może oznaczać wymuszania istotnych zmian w jego zagospodarowaniu. Dotyczy to m.in. zieleni, która niejednokrotnie zlokalizowana jest w bezpośrednim sąsiedztwie grobów. Każdy przypadek winien być analizowany indywidualnie przed podjęciem realizacji nowego grobu lub jego remontu.

Zieleń:

Gospodarka drzewostanem (tj. pielęgnacja, sadzenie i usuwanie drzew i krzewów) jest jednym z elementów składowych każdego cmentarza jak groby, kwatery, alejki i inne istniejące obiekty, w tym mała architektura. Starodrzew podkreśla historyczny charakter cmentarza, układ alei, kwater oraz tworzy szczególną atmosferę poprzez plastyczny wyraz zieleni (układ przestrzenno-kompozycyjny).

Za właściwe utrzymanie zieleni odpowiada właściciel/zarządca cmentarza. Opiekunowie (dysponenti) poszczególnych grobów natomiast nie są stronami w postępowaniach związanych z gospodarką drzewostanem, mogą ewentualnie zgłaszać potwierdzone problemy związane z utrzymaniem zieleni w obrębie grobów. Zgłaszane przez dysponentów grobów informacje Parafia może analizować i wykorzystać przy podejmowanych pracach.

Pielęgnacja /konserwacja/ drzewostanu na cmentarzu polega na bieżącym i cyklicznym wykonywaniu zabiegów pielęgnacyjnych – najczęściej cięć pielęgnacyjnych koron. Niezbędne ciecica obejmują głównie: ciecica sanitarne (suche, złamane gałęzie), forujące (formowanie młodych drzew),

korekcyjne lub korygujące (korekta odciążająca słabsze konary, poprawiająca statykę starszych drzew). Pielęgnacja drzew nie może, zatem oznaczać znacznej likwidacji koron drzew czy ich deformacji – w innym przypadku mogłyby stanowić niszczenie drzew.

Wyłącznie uzasadnione cięcia można także wykonywać w części systemu korzeniowego w takim stopniu, aby nie pogorszyć kondycji zdrowotnej i statyki drzew (cięcia techniczne związane np. z istniejącą /potwierdzoną/ kolizją z grobami, zwłaszcza grobowcami o wymurowanych częściach podziemnych). Prace te można realizować w trakcie np. remontu grobu po uprzednim zgłoszeniu do kancelarii Parafii.

Cięcia pielęgnacyjne drzew realizowane są przez osoby posiadające stosowne kwalifikacje w tym zakresie, doświadczenie do cięć tzw. drzew trudnych. Ze względu na brak możliwości użycia i dostępu sprzętu na cmentarzu (np. zwyżek) cięcia wykonywane są metodą alpinistyczną.

Sadzenie nowej zieleni (drzew, krzewów bylin itp.), tym samym jej urządzenie, lokalizacja, dobór gatunkowy, leży w gestii właściciela. Uwzględniając już wyraźne zagospodarowanie cmentarza i ograniczoną powierzchnię możliwą do wykorzystania nowa zielen projektowana jest najczęściej w miejscach dotychczasowej zieleni lub wyznaczonych (stałych) miejscach, gdzie nie są planowane nowe groby. Zalecane jest utrzymanie ciągów zieleni podkreślających układ cmentarza, kwater np. lipy rosnące wzdłuż centralnej alei czy zadrzewienia rzędowe wzdłuż ogrodzenia.

Opiekunowie grobów mogą realizować nasadzenia zieleni niskiej, jako *aranżację grobu*, wyłącznie w jego obrębie (np. rośliny jednoroczne, byliny, krzewinki, b. niskie krzewy i ewentualnie karłowe drzewa nie dominujące i nie powodujące potencjalnej kolizji z grobami).

Cmentarz katolicki w Rędzinach jest dobrem wspólnym Kościoła i taki wymaga wspólnego poszanowania, opieki i odpowiedzialności za jego prawidłowe utrzymanie oraz zachowanie dla kolejnych pokoleń.

Regulacje prawne dotyczące usuwania drzew i krzewów zawarte zostały w zmienionej w 2015 roku **ustawie o ochronie przyrody** z dnia 16 kwietnia 2004r. (jednolity tekst Dz.U. z 2015r. poz.1651.) Zmiany ustawy dotyczą m.in. obniżenia wysokości opłat za legalne usunięcie drzew lub krzewów jak i kar administracyjnych z tym związanych, usuwania drzew w stanie wyższej konieczności oraz szczegółowego określenia wykonywania nasadzeń zastępczych w związku z usunięciem zieleni. (*wypełnienie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 1 lipca 2014r., sygn. akt SK 6/12 (Dz. U. poz. 926)*,

Zgodnie z art.83a ust.1 ustawy o ochronie przyrody, na wniosek Parafii, Wojewódzki Konserwator Zabytków wydaje m.in. decyzje na usunięcie drzew i krzewów. Ustala również z właścicielem (Parafią) *plan nasadzeń* nowych (młodych) drzew lub krzewów rekompensujących stratę związaną z usunięciem zieleni (dobór gatunkowy, wymiary sadzonek i ich dokładną lokalizację).

Po zinventaryzowaniu zieleni, analizie stanu zdrowotnego i potwierdzeniu przyczyn związanych z usunięciem wydaje stosowne decyzje, ustalając indywidualnie wymóg posadzenia określonej liczby drzew lub krzewów w wyznaczonych miejscach.

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – **Prawo ochrony środowiska** (Dz. U. z 2013 r. poz.1232, z późn. zm.) – reguluje m.in. wymóg rekompensaty zieleni w związku z jej usuwaniem (ciągłość utrzymania zieleni) oraz kwestie wpływów z opłat i kar za usuwanie zieleni (art.3, art. 25, art.402 i 403)

Przypadki niszczenia mienia, zieleni:

Każdy przypadek niszczenia mienia, zieleni itp. właściciel zobowiązany jest zgłosić właściwym organom ścigania. Wspólne poszanowanie mienia przez każdego z opiekunów, każdego z parafian – katolików z pewnością winno wyrażać się m.in. w naszym właściwym postępowaniu zarówno w stosunku do człowieka, jak i przyrody. Ze strony Parafii należy tu wyrazić głębokie, wzajemne zaufanie do właściwego i godnego zachowania na cmentarzu stanowiącego przecież nasze *lokalne dobro kultury*.

Art. 88 ustawy o ochronie przyrody Wójt, burmistrz albo prezydent miasta wymierza posiadaczowi nieruchomości administracyjną karę pieniężną za:

- 1) usunięcie drzewa lub krzewu bez wymaganego zezwolenia;
- 2) usunięcie drzewa lub krzewu bez zgody posiadacza nieruchomości;
- 3) zniszczenie drzewa lub krzewu;
- 4) uszkodzenie drzewa spowodowane wykonywaniem prac w obrębie korony drzewa.

Kara jest nakładana na posiadacza nieruchomości, albo właściciela urządzeń, o których mowa w art. 49 § 1 Kodeksu cywilnego, albo na inny podmiot, jeżeli działał bez zgody posiadacza nieruchomości.

Ustawa z dnia 20 maja 1971 Kodeks **Wykroczeń** (Dz.U. 1971 Nr 12 poz. 114 z późn.zmianami):

Art. 144. § 1. Kto na terenach przeznaczonych do użytku publicznego niszczy lub uszkadza roślinność lub też dopuszcza do niszczenia roślinności przez zwierzęta znajdujące się pod jego nadzorem albo na terenach przeznaczonych do użytku publicznego depta trawnik lub zieleniec w miejscach innych niż wyznaczone dla celów rekreacji przez właściwego zarządcę terenu,

podlega karze grzywny do 1000 złotych albo karze nagany.

§ 2. Kto usuwa, niszczy lub uszkadza drzewa lub krzewy stanowiące zadrzewienie przydrożne lub ochronne albo żywopłot przydrożny, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.

§ 3. W razie popełnienia wykroczenia określonego w § 1 lub 2 można orzec nawiązkę do wysokości 500 złotych.

Art.145. Kto zanieczyszcza lub zaśmieca miejsca dostępne dla publiczności, a w szczególności drogę, ulicę, plac, ogród, trawnik lub zieleniec, podlega karze grzywny do 500 złotych albo karze nagany.

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 roku Kodeks karny (Dz.U. nr 88 poz.553)

Art.181. § 1. Kto powoduje zniszczenie w świecie roślinnym lub zwierzęcym w znacznych rozmiarach,

podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 2. Kto, wbrew przepisom obowiązującym na terenie objętym ochroną, niszczy albo uszkadza rośliny lub zwierzęta powodując istotną szkodę, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 3. Karze określonej w § 2 podlega także ten, kto niezależnie od miejsca czynu niszczy albo uszkadza rośliny lub zwierzęta pozostające pod ochroną gatunkową powodując istotną szkodę.

§ 4. Jeżeli sprawca czynu określonego w § 1 działa nieumyślnie,

podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 5. Jeżeli sprawca czynu określonego w § 2 lub 3 działa nieumyślnie,

podlega grzywnie albo karze ograniczenia wolności

Art. 187.§ 1. Kto niszczy, poważnie uszkadza lub istotnie zmniejsza wartość przyrodniczą prawnie chronionego terenu lub obiektu, powodując istotną szkodę,

podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 2. Jeżeli sprawca działa nieumyślnie, podlega grzywnie albo karze ograniczenia wolności

Art.261. Kto znieważa pomnik lub inne miejsce publiczne urządzone w celu upamiętnienia zdarzenia historycznego lub uczczenia osoby, podlega grzywnie albo karze ograniczenia wolności.

Art.262. § 1. Kto znieważa zwłoki, prochy ludzkie lub miejsce spoczynku zmarłego, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 2. Kto ograbia zwłoki, grób lub inne miejsce spoczynku zmarłego, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

Art.288.§ 1. Kto cudzą rzecz niszczy, uszkadza lub czyni niezdatną do użytku, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 2. W wypadku mniejszej wagi, sprawca podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

§ 4. Ściganie przestępstwa określonego w § 1 lub 2 następuje na wniosek pokrzywdzonego.

Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z 23 lipca 2003r. Rozdział 11 (przepisy karne):

Art. 108. 1. Kto niszczy lub uszkadza zabytek, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

2. Jeżeli sprawca czynu określonego w ust. 1 działa nieumyślnie, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

3. W razie skazania za przestępstwo określone w ust. 1 sąd orzeka, a w razie skazania za przestępstwo określone w ust. 2 sąd może orzec, nawiązkę na wskazany cel społeczny związany z opieką nad zabytkami w wysokości od trzykrotnego do trzydziestokrotnego minimalnego wynagrodzenia.

Art. 113. 1. Kto będąc właścicielem lub posiadaczem zabytku wpisanego do rejestru lub innego zabytku znajdującego się w wojewódzkiej ewidencji zabytków nie powiadomi wojewódzkiego konserwatora zabytków o:

1) uszkodzeniu, zniszczeniu, zaginięciu lub kradzieży zabytku niezwłocznie po powzięciu wiadomości o wystąpieniu zdarzenia,

2) zagrożeniu dla zabytku niezwłocznie po powzięciu wiadomości o wystąpieniu zagrożenia,

3) zmianie miejsca przechowania zabytku ruchomego, w terminie miesiąca od dnia nastąpienia tej zmiany,

4) zmianach dotyczących stanu prawnego zabytku, nie później niż w terminie miesiąca od dnia ich wystąpienia lub powzięcia o nich wiadomości

– podlega karze grzywny.

2. W razie popełnienia wykroczenia określonego w ust. 1 można orzec nawiązkę do wysokości dwudziestokrotnego minimalnego wynagrodzenia na wskazany cel społeczny związany z opieką nad zabytkami

Stare, zabytkowe groby:

Na cmentarzu każdy z grobów stanowi częśćkę małej historii bliskich, rodziny, naszej Parafii i miejscowości. Występują tutaj dość licznie stare groby związane m.in. historią Rędzin i okolic.

Część grobów objęta została szczególną opieką jako groby zabytkowe. Groby takie stanowią tzw. *zabytek ruchomy* „będący dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową (art.3 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami). Do najcenniejszych zachowanych do dziś grobów ze względu na ich wartość artystyczną i historyczną można zaliczyć m.in.: .....

Wyróżnione groby zabytkowe ujęte są w tzw. karcie komentarza (w dyspozycji konserwatora zabytków) oraz wykazie starych grobów (ich lista dostępna jest również w Kancelarii Parafii)

Groby zabytkowe wymagają zachowania, opieki, konserwacji i nie mogą zostać zlikwidowane pod 20 latami bez zgody Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Niejednokrotnie zabytkowe groby nie posiadają swoich opiekunów, zatem bezpośrednia opieka nad nimi spoczywa na Parafii.